

יום הולדת להיצ'קוק

ב-13 באוגוסט עומד אלפרד היצ'קוק לחגוג את יום הולדתו ה-80. ולתאריך זה אסור להניח לחלוף בלא ציון מיוחד. אסור, מפני שאלפרד היצ'קוק הוא אחד היוצרים החשובים והמרתקים ביותר שהיו לקולנוע מעודו. שנים רבות לפני שהחל פולחן הבמאים-הכוכבים, היה אלפרד היצ'קוק במאי-כוכב, היחיד (מלבד, אולי, ססיל דה מיל) ששמו היה חשוב יותר משמות הכוכבים שהופיעו בסרטיו. לא רק מבני דבר, אלא גם הקהל הרחב, ידע בדיוק מה זה סרט של היצ'קוק. הכיר את סגנונו וזיהה מייד את כל מי שניסה לחקותו. במשך כמעט 55 שנים (סרטו הראשון כבמאי נעשה ב-1925) הוא היה אולי מקור התיקוי המנוצל ביותר בעולם הסרטים.

האם הוא גאון המתיחה, פילוסוף המסתור מאחרי בדיחותיו או סוחר ממוחל שמכר כל-כך טוב את הקהל, עד שאינו טועה אף פעם בדרישותיו?

הוויכוח על כך נמשך כבר שנים רבות, ואין עד היום תשובה חד-משמעית. אולי מפני שהתשובה היא כי היצ'קוק הוא כל הדברים הללו גם יחד.

אין צורך, כמוכן, להוכיח שהוא גאון המתיחה, כי הרי שמו הוא שם נרדף לכך, אשר לפילוסופיה, מי שמוכן להתעמק קצת יותר בסרטיו לא יוכל שלא להשגיח בהתעסקות חזרת ונשנית בריגשיה-אשם של הטבע האנושי, וברצון הנואש להיפטר מן האשמה הזאת ולגלגל אותה על הזולת. אבל כל מי שמנסה לדובב את היצ'קוק בנושא זה, נתקל בקיר אטום של חוכמים מיקצועיים, שמאחריו נשמעת תמיד אותה תגובה: "כל אחד ראשי לקרוא בסרטי את מה שהוא רוצה".

במה שנוגע לטעם הקהל, הבנתו כי נושא ניתנת להוכחה במיספרים. סרטינו אולי לא שברו אף פעם שיאי קופה, אבל הם נמנים על ההצלחות המיסחריות ביותר

● הקוסם מלובלין הסרט שהפיק וביים מנחם גולן בברלין, לפי סיפורו של חתן פרס נובל, יצחק בשביס-זינגר, התקבל לפסטיבל הסרטים בוונציה, אחרי שהוצג כבר בפסטיבל אוספורד וזיכה את השחר קנית מאיה דנציגר באות הצטיינות על הופעה בתפקיד מישנה. הפסטיבל שהחליט רק בימים אלה על קבלת הסרט למיסגרת הרישמית שלו, עדיין לא קבע את התאריך שבו יוקרן.

● הדי המילחמה המחודשת של מפיצי הסרטים במועצה לביקורת מחזות וסרטים, נושאים בחובם, באחרונה, מרכיבים משעשעים למדי. לצד הטענות הישנות והמוכרות, הם מנספים בכלי-יגשק חדשים ומפתייעים.

כך למשל, נשמעה הטענה כי את שגנון

שחקנית מאיה דנציגר
ציון לשבח באוספורד

המוסיקה היה צריך להגביל למבוגרים בלבד ולא להחיר לקהל כולו, כפי שעשתה הצנזורה. מי שהשמיע את הטענה לא היה, כמוכן, המפיץ של הסרט.

נרמז גם שאם בתי-הקולנוע אינם מקפידים על הגבלות הגיל שמוטלות על הילדים, הרי זה מפני שהצנזורה אינה מתנהגת יפה ואינה משתפת פעולה עם הענף. יתכן שאילו שינתה את התנהגותה, היו בתי-הקולנוע מקיימים את החוק. בי מלים אחרות — זהו חוק אחד שאפשר לקיים על תנאי.

ואילו בישיבת איגוד-המפיצים, הוחלט למחות על כך שאוסרים עליהם להציג דברים שמתירים בטלוויזיה. טענה זו עשויה

במאי אלפרד היצ'קוק בפעולה
איני עושה סרטים לחדר השינה של עצמי!

מדרגות, עובר על פני אולם כניסה ענק של מלון, נכנס לתוך אולם הריקודים, סוקר שם את פני הנוכחים ממרחקים שונים ומסתיים בתוך התוף של התיזמורת, הקדים בעשרות שנים את האקרובטיקה הצילומית של מיקלוש יאנסקו ההונגרי או אנג'לופוליס היווני הנחשבים ככהוגים גדולים של הסייגון.

העריכה שלו קורצת ברגע אחד לצופה, בהומור הסרקסטי האופייני להיצ'קוק, ומקיפאה לו מייד את הדם, כשהיא עוצרת פעולה בדיוק ברגע הנכון על-מנת להציגה יוכל להשלים לעצמו את האפשרויות הנוראות ביותר בדמיונו.

אפשר להמשיך ולדבר ארוכות על היצ'קוק, אסתטיקה של עיצוב הסרטים הללו, על הטיפול במישחק, על נקודת-המבט שממנה מוצג הסיפור כולו, ועוד כהנה וכהנה, אלא שלשם כך כדאי לפנות לסיפורות הרבה שנכתבה על היצ'קוק. זאת אינה אלא ברכת יום-הולדת לאשף הזקן, והבעת תיקוה שימשיך להיות ולעשות סרטים עוד שנים רבות.

בטוחות ומשכנעות שהיו להוליווד. זה גורם לו הרבה נחת, כדבריו, כי: "איני עושה סרטים כדי להציג אותם לעצמי בחדר-השינה".

בסך-הכל, אין ספק שהיצ'קוק הוא גאון. הוא אולי היחיד, או בין הבודדים, שהשכיל להבין כי החוויה המצטברת של צפייה בקולנוע אינה קשורה רק למה שמוצג על המסך, אלא גם לתגובות היושבים באולם. ולכן, סרטיו מסתפקים ברמזות, ומניחים לצופה להשלים את הרמזות לסיפור שלם, כי הרי דמיונו של הצופה בדרך-כלל מפתח ופורה יותר מכל מה שמותר להעלות על המסך. כך הצליח היצ'קוק להפיק מתח מתמונה של אדם ניצב באמצע שדה ריק לחלוטין (מזימות בינלאומיות) או מצילום סמטה שוממה (פרנזי). היכולת שלו לפעול על הפסיכולוגיה של הקהל, היא אולי תרומתו הגדולה ביותר לקולנוע.

אבל לא היחידה. היצ'קוק הניע את מצלמתו בוירטואוזיות מדהימה שנים לפני שהיה הדבר באופנה. צילום סצנת-ריקודים בצעירים ותמימים, שמתחיל על כבש-

סרטים עבודת אלילים

נאורות כמו צרפת (שם נכנס לקטגוריה של סרטים החייבים במיסים גבוהים כלי-כך שהצגתם אינה כדאית) ומדוע קמו סביבו התנצחויות פומביות רבות כל-כך. לכאורה, זה כמעט סרט אינטלקטואלי, מעין גלגול מודרני של פרק במילחמות הפלפונז ביוון העתיקה, כאשר חברות חיליים מאתונה שבה משדה-הקרב הביתה, מבעד לאזורי סכנה ומארכים אין ספור. למעשה, זוהי אחיזת-עיניים מגופחת, מעין בלון צבעוני גדול ושובה-עין, שאם תתקע בו סיכה יתפוצץ ויפיץ סביבו סירחון של ביוב. זהו סרט שאולי, "כיף" לראות, כפי שמתבטאים החבר'ה, שבוודאי ינהרו אליו גם בישראל, אבל מחליא להרהר בו אחר-כך, אם החבר'ה בכלל נוהגים להרהר בסרט אחרי צפייה בו.

בלי כיסוי. מעשה בכנופיית נוער מפניה אחת של ניריורק, בשם "הלווח-מים", המשגרת מישלחת לכנס כללי של כנופיות הנוער, שם מתכונן מנהיג הכנו-פיה הגדולה והחזקה ביותר בכרך להי-ציע איחוד כל הבריגדים הצעירים אשר הם, כדי להשליט את כוחם המוחלט על העיר.

הדרך הקלה ביותר להיפטר מסרט מר-גיו ומעצבן כמו חברות הלווחים היא לקבוע בפסקנות שזה סרט רע. וזה לא קשה להוכיח: דמויות חרמדות פוערות בתוך סביבה מלאכותית ועוברות חוויות בלתי-אמינות. מה עוד צריך? אלא שזה אינו משיב עדיין על הישאלה: מדוע היה חברות הלווחים להיש קופתי מצליח כל-כך בארצות-הברית? מדוע ענר התרגשות עד כדי איסור בכל מיני ארצות בעולם, בכללן ארצות

להישמע מצחיקה למי שהולך לקולנוע ומשוח, למשל, את צייד הצבאים מצד אחד, ואת עמנואל (אפילו אחרי הקיצוצים) מצד שני, עם התוכניות שעל המסך הקטן. אבל דברים בנוסח זה הושמעו בשעתו על-ידי הצנזור הראשי הקודם, לוי גרי, והם נשי-מעים שוב, הפעם על-ידי המפיצים.

אפשר לנחש מה תהיה תגובת המיסד הישראלי הידוע בליברליות שלו. לטענות מסוג זה, הוא יטיל צנזורה גם על הטל-וויזיה, והתוצאה: עוד קיצוצים. או יהיו מפיצי הסרטים מרוצים. אם לקולנוע אסור, אז לפחות שלא יותר לטלוויזיה.

זה נקרא מאבק ציבורי, אבל איפה כאן האינטרס של הציבור, עדיין לא ברור.

"לווחים" — מייקל בק וטרימיקוס
טמלים בלי כיסוי

באמצע נאום מלהיב ומרגש, נרצח הי מנהיג הגדול ביריית-אקדה של מטורף, והחשד נופל על חברות "הלווחים". זו נמלטת מן המקום ודוהרת בדרכה הביתה, אל שיטחי הצייד הפרטיים שלה, מפלסת דרכה בכרך עיני, שורץ כנופיות-נוער, שכולן נשבעו לנקום את ניקמת המנהיג הנרצח, דרך רחובות עלובים, מינהרות של רכבת-חתתית, ופארקים שוממים. מכאן והלאה, זהו סיפור הרפתקות קלאסי, כאשר הגיבורים, כלומר, הלוח-מים, מראים את עליונותם המוחלטת בקרב אגרופים, אלות ושרשרות, על כל מי שמנסה לעמוד בדרכם. בסופו של דבר, אחרי תלאות רבות, ואחרי שנוספה לחבורה גם בחורה, מצליחים ה"לווחים" להגיע הביתה ולטוהר את שמם הטוב. רמזים להיסטוריה העתיקה והמודרנית מושלכים לכל אורך הדרך, כמו פתינות להפיל בפה צופים תמימים. המנהיג הגדול